

ยากำจัดพยาธิภายใน ภายนอก

และโปรโตซัวที่สำคัญในสัตว์ปีก

ISBN : 978-974-682-285-5

ปัจฉิมา อินทรกำแหง

กิตติชัย อุ่นจิต

กิ่งดาว หมอแก้ว

กลุ่มparasitวิทยา

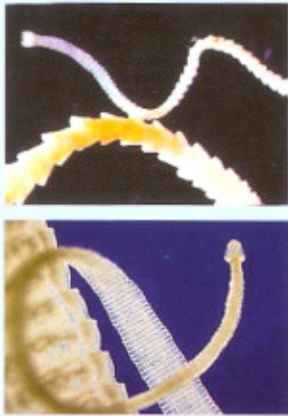

สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ กรมปศุสัตว์

สิงหาคม 2550

พยาธิภายใน

พยาธิภายใน	รูปพยาธิ	ยาถ่าย	พยาธิที่ใช้	ขนาด	วิธีใช้
		ชื่อสามัญ	ตัวอย่างชื่อการค้า		
พยาธิตัวกลมในทางเดินอาหาร ได้แก่ <i>Ascaridia galli</i> (พยาธิไส้เดือน) พบในลำไส้เล็ก		เตตรามิซอล ไฮโดรคลอไรด์ (Tetramisol Hydrochloride) ไพแรนเทล (Pyrantel) ฟลูเบนดาโซล (Flubendazole) เฟนเบนดาโซล (Fenbendazole)	Wormben Bantel, Banminth, Strongia Parazole Bendon, Panacur, SafeGuard	1 กรัม/นน.ตัว 5 กก. 100 กรัม/ละลายน้ำ 100 ลิตร 100 ม.ก./นน.ตัว 1 ก.ก. 250 กรัม/อาหาร 1 ตัน 15-30 ม.ก./นน.ตัว 1 กก.	กินติดต่อกัน 2 วัน กินติดต่อกัน 2 วัน กินครั้งเดียว กินติดต่อกัน 7 วัน กินครั้งเดียว
<i>Capillaria spp.</i> พบในลำไส้เล็ก		เลวามิซอล (Levamisol) มีเบนดาโซล (Mebendazole) เฟิแบนเทล (Febantel)	Curazole 10% Mebentab Rintal, Incide	หรือ 750-1,500 กรัม/อาหาร 1 ตัน 1 กรัม/นน.ตัว 3.5 ก.ก. 50 ม.ก./นน.ตัว 1 ก.ก.	กินติดต่อกัน 5 วัน กิน กินติดต่อกัน 6 วัน กินติดต่อกัน 5 วัน
<i>Heterakis gallinarum</i> พบในลำไส้ใหญ่ ไส้ตัน		ไทโอบินดาโซล (Thiabendazole) บีเปอราซีน (Piperazine) ไดโซฟีนอล (Disophenol)	Dexoryl TBZ, Farminth, Vazin	2.5 ก.ก./อาหาร 1 ตัน หรือ 7.5 กรัม/นน.ตัว 50 กก. 250-500 ม.ก./นน.ตัว 1 ก.ก. 32 ม.ก./นน.ตัว 1 ก.ก.	กิน กิน กินติดต่อกัน 5 วัน
<i>Tetrameres spp.</i> พบในกระเพาะแท้		ไอเวอร์เมคติน (Ivermectin)	Fenomax, Heartguard, Ivomec, VirbamecLA	7.7 ม.ก./นน.ตัว 1 ก.ก. 200-220 ไมโครกรัม/นน.ตัว 1 ก.ก. หรือผสม propylene glycol ใน อัตรา 1:4	ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง ป้อนให้กิน
พยาธิตัวกลมในทางเดินหายใจ ได้แก่ <i>Syngamus trachea</i> พบในหลอดลม					

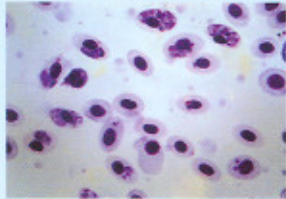
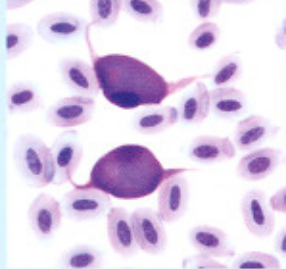
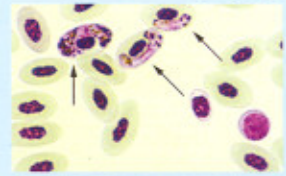

พยาธิภายใน

พยาธิในระบบทางเดินอาหาร	รูปพยาธิ	ยาถ่ายพยาธิที่ใช้		ขนาด	วิธีใช้
		ชื่อสามัญ	ตัวอย่างชื่อการค้า		
พยาธิตัวดีด <i>Raillietina</i> spp. <i>Hymenolepis</i> spp.		เฟนเบนดาโซล (Fenbendazole) มีเบนดาโซล (Mebendazole) เฮกซาคโลโรเฟน (Hexachlorophene) ไบโทไอนอล (Bithionol) พราซิควอนเทล (Praziquantel) ฟลูเบนดาโซล (Flubendazole)	Bendon, Panacur, SafeGuard มีเบนแท็บ (Mebentab) Droncit, Prasix, Opticide Parazole	15-30 มิลลิกรัม/นน.ตัว 1 ก.ก. หรือ 100 กรัม/ละลายน้ำ 100 ลิตร 50 ม.ก./นน.ตัว 1 ก.ก. 30-60 ม.ก./นน.ตัว 1 ก.ก. 600 ม.ก./ นน.ตัว 1 ก.ก. 5 ม.ก./ นน.ตัว 1 ก.ก. 500 กรัม/อาหาร 1 ตัน	กินครั้งเดียว กินติดต่อกัน 5 วัน กินติดต่อกัน 6 วัน กินครั้งเดียว กิน กินครั้งเดียว กินติดต่อกันไม่เกิน 7 วัน
พยาธิใบไม้ <i>Echinostoma revolutum</i> พบใน caecum, rectum <i>Hypoderaeum conoideum</i> พบในลำไส้เล็ก					

โปรโตซัว

โปรโตซัวในระบบทางเดินอาหาร	รูปพยาธิ	ยาที่ใช้		ขนาด	วิธีใช้	
		ชื่อสามัญ	ตัวอย่างชื่อการค้า			
<i>Eimeria</i> spp. (บิต) พบในลำไส้เล็ก ลำไส้ตัน และลำไส้ใหญ่		ทอลทราซูลิล (Toltazuril)	Toltraryl, ไบค็อก (Baycox)	7 ม.ก./ นน.ตัว 1 ก.ก. 0.06% ผสมน้ำ	กินติดต่อกัน 2 วัน กินติดต่อกัน 3 วัน	
		ซัลฟาคลอโรไพราซีน (Sulfachloropyrazine)				
		ซัลฟาไดเมทท็อกซีน (Sulfadimethoxine)			2 กรัม/น้ำ 1 แกลลอน	กินติดต่อกัน 6 วัน
		ดีโคควิเนท (Decoquinat)			27 กรัม/อาหาร 1 ตัน	กินติดต่อกัน 28 วัน
		คลอพิดอล (Clopidol)			113 กรัม/อาหาร 1 ตัน	กินติดต่อกัน 28 วัน
		* โรบีนิดีน (Robenidine)			30 ppm.ผสมอาหาร	กินติดต่อกัน 3-7 วัน
		แอมโปรเลียม ไฮโดรคลอไรด์ (Amprolium HCl)	Corid, Amprolium 20%, Amprol	37-110 กรัม/อาหาร 1 ตัน หรือ 60 กรัมผสมน้ำ 100 ลิตร	กินนาน 5-7 วัน	
		* นิคาร์บาซีน (Nicarbazin)			125 ppm.ผสมอาหาร	กินติดต่อกัน 3-7 วัน
		* โรซาร์โซน (Roxarsone)			0.01-0.035% ผสมน้ำ	กินติดต่อกัน 3-7 วัน
		* ฮาโลฟูจโนน (Halofuginone)			3 ppm.ผสมอาหาร	กินติดต่อกัน 3-7 วัน
		โมนเนซิน (Monensin)			100-120 ppm.ผสมอาหาร	กิน(ห้ามใช้ในไก่ไข่)
		ลาซาโลซิด (Lasalocid)			75-125 ppm.ผสมอาหาร	กิน
		ซาลิโนมายซิน (Salinomycin)			66 ppm.ผสมอาหาร	กิน(ห้ามใช้ในไก่ไข่)
		นาราสิน (Narasin)			70 ppm.ผสมอาหาร	กิน(ห้ามใช้ในไก่ไข่)
		มาดูรามัยซิน (Maduramicin)			5 ppm.ผสมอาหาร	กิน(ห้ามใช้ในไก่ไข่)
* เซมดูรามัยซิน (Semduramicin)			20-30 ppm.ผสมอาหาร	กินติดต่อกัน 3-7 วัน		
* ไดคลาซูลิล (Diclazuril)			1 ppm.ผสมอาหาร	กินติดต่อกัน 3-7 วัน		
		* หยุดยา 5 วัน ก่อนส่งโรงฆ่า				

โปรโตซัว

โปรโตซัว	รูปพยาธิ/วิธีการ	ยาที่ใช้		ขนาด	วิธีใช้
		ชื่อสามัญ	ตัวอย่างชื่อการค้า		
<i>Plasmodium gallinaceum</i> พบในเม็ดเลือดแดง ตับ ม้าม		คลอโรควิน (Chloroquine)	Antiplas 500	ไก่เนื้อ ใช้ 30 ม.ก./นน.ตัว 1 กก./วัน ไก่ไข่ ใช้ 20 ม.ก./นน.ตัว 1 กก./วัน	กินติดต่อกันนาน 4 วัน กินติดต่อกันนาน 4 วัน หลังจากนั้น ทุก 2 สัปดาห์ ให้ 10 ม.ก./นน.ตัว 1 กก. กินติดต่อกัน 4 วันเพื่อ ป้องกัน
		ด็อกซิไซคลิน (Doxycycline)	Vibravet	ไก่เนื้อ ใช้ 50 ม.ก./นน.ตัว 1 กก./วัน ไก่ไข่ ใช้ 50 ม.ก./นน.ตัว 1 กก./วัน	กินติดต่อกันนาน 4 วัน กินติดต่อกันนาน 3 วัน หลังจากนั้น ทุก 2 สัปดาห์ ให้ 10 ม.ก./นน.ตัว 1 กก. กินติดต่อกัน 4 วันเพื่อ ป้องกัน
<i>Leucocytozoon</i> spp. พบในเม็ดเลือดแดง เม็ดเลือด ขาว ตับ ม้าม ไต หัวใจ กล้ามเนื้อ และอวัยวะอื่น ๆ		ไพริเมทามีน (Pyrimethamine) ซัลฟาไดเมท็อกซิน (Sulfadimethoxine)	Daraprim	1 ppm.ผสมอาหาร 50 ppm.ผสมอาหาร	กิน กิน 7-13 วัน
<i>Haemoproteus</i> spp. พบในเม็ดเลือดแดง		บิวพาวาควอน (Buparvaquone) ไพริเมทามีน (Pyrimethamine) คลอโรควิน (Chloroquine)	Butalex Daraprim Antiplas	2.5 ม.ก./นน.ตัว 1 กก. 12.5 มิลลิกรัม/ตัว 5 ม.ก./นน.ตัว 1 กก.	ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ กิน กินติดต่อกันนาน 4 วัน
<i>Histomonas meleagridis</i> พบในอวัยวะภายใน โดยเฉพาะ ตับ ไล้ตัน ของไก่วง นก		ไดเมทไตรดาโซล (Dimetridazole) โรนิดาโซล (Ronidazole)		0.08-0.16% ผสมอาหาร 60 ppm.ผสมอาหาร	กิน กิน

พยาธิภายนอก

พยาธิภายนอก	รูปพยาธิ	ยาที่ใช้กำจัด		ขนาด	วิธีใช้
		ชื่อสามัญ	ตัวอย่างชื่อการค้า		
<p>เหา ไร หมัด แมลงดูดเลือด เช่น ยุง ไร้น</p> <p>ยุง (<i>Aedes</i> spp.)</p> <p>ริ้น (<i>Simulium</i> spp.)</p> <p>ไรแฉ่งขี้เรื้อน (<i>Knemidocoptes mutans</i>)</p>	 <p>ไร (<i>Dermanyssus gallinae</i>)</p> <p>หมัด (<i>Echidnophaga gallinacea</i>)</p> <p>เหา (<i>Menopon gallinae</i>)</p> <p>เห็บ (<i>Argas persicus</i>)</p>	<p>คูมาฟอส (Coumaphos)</p> <p>อะมิทราส (Amitraz)</p> <p>ฟลูเมทริน (Flumetrin) 6% W/V</p> <p>เปอร์เมทริน (Permetrin)</p> <p>ไซเปอร์เมทริน (Cypermethrin)</p> <p>เดลตาเมทริน (Deltamethrin)</p> <p>ไตรคลอเฟอน (Trichlorfon)</p>	<p>Asuntol</p> <p>Taktik, Ectodex</p> <p>Bayticol</p> <p>Stomoxin</p> <p>Ectomin</p> <p>Butox</p> <p>Neguvon</p>	<p>1 กรัมละลายน้ำ 1 ลิตร (1%)</p> <p>2-4 ซี.ซี. ผสมน้ำ 1 ลิตร</p> <p>10 ซี.ซี. ผสมน้ำ 20 ลิตร หรือ</p> <p>1 ซ็อนโตะ ผสมน้ำ 1 ปีป</p> <p>25 ซี.ซี. ผสมน้ำ 5 ลิตร (1:200)</p> <p>1 ส่วนน้ำ 1,000 ส่วน</p> <p>2-4 ซี.ซี./น้ำ 1 ลิตร</p> <p>1 ซี.ซี./น้ำ 20 ลิตร</p>	<p>คนให้ทั่ว สำหรับแช่ อาบ หรือพ่นให้ทั่วตัว</p> <p>พ่นทั่วตัว</p> <p>พ่นทั่วตัว</p> <p>อาบ หรือพ่น</p> <p>พ่นทั่วตัว</p> <p>พ่นทั่วตัว</p> <p>พ่น, จุ่ม หรือทา</p>

การควบคุมพยาธิตัวกลมในทางเดินอาหาร

1. ถ่ายพยาธิอย่างสม่ำเสมอ
2. ลดการปนเปื้อนของไข่พยาธิบริเวณพื้นที่เลี้ยงสัตว์ โดยการจัดการด้านสุขาภิบาล กำจัดอุจจาระบนพื้นเพื่อให้พื้นสะอาดอยู่เสมอ อย่าให้อุจจาระปนเปื้อนอาหารและน้ำ เพื่อป้องกันการฟักตัวของไข่พยาธิ
3. ไม่เลี้ยงคละสัตว์ปีกที่มีอายุต่างกันมาก

การควบคุมพยาธิใบไม้และพยาธิตัวติด

1. ทำลายหรือป้องกันไม่ให้มีโฮสต์กึ่งกลาง ในบริเวณเลี้ยงสัตว์
2. ไม่เลี้ยงสัตว์ในบริเวณหนองน้ำ พื้นดินที่มีน้ำขังหรือแฉะ

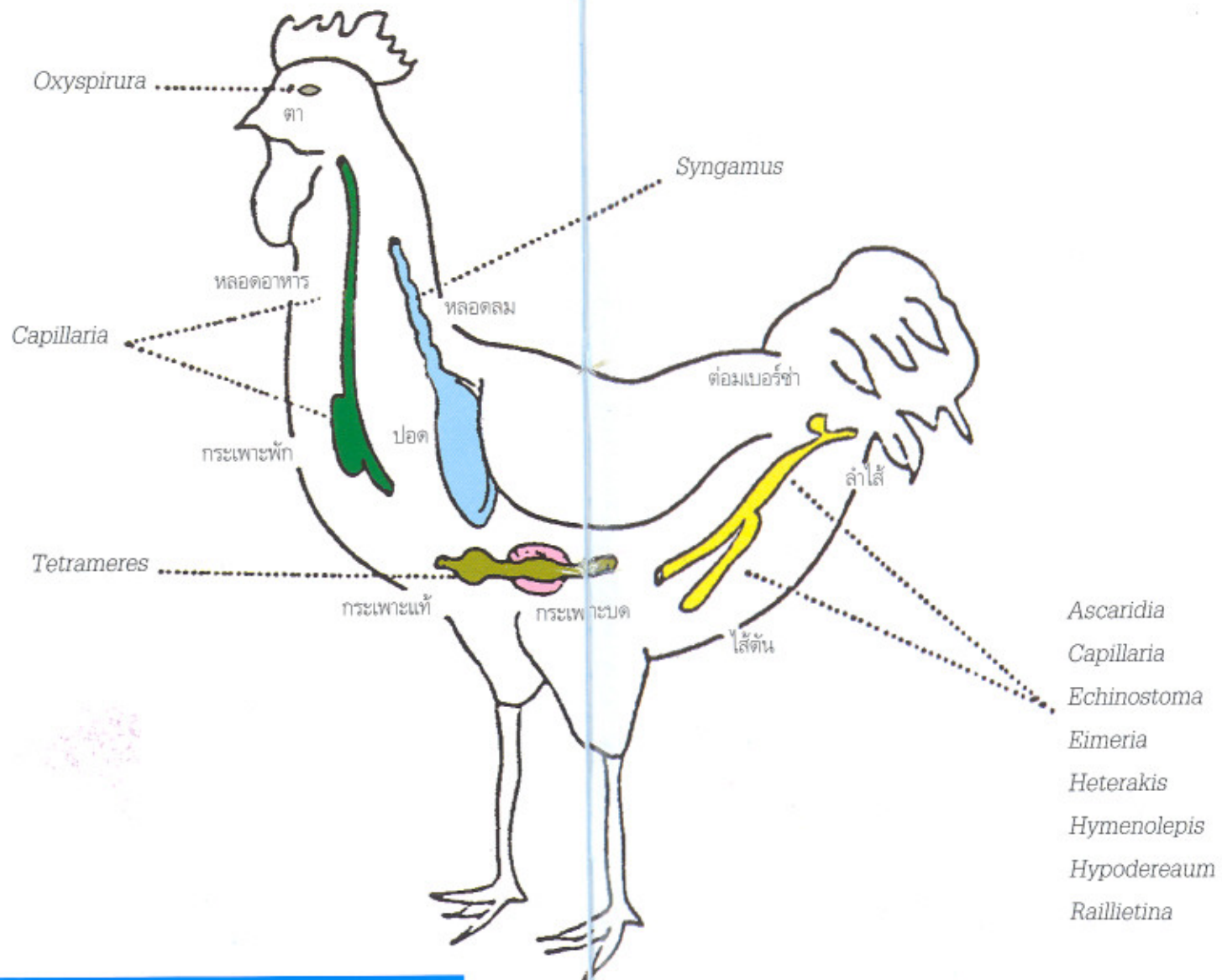
การควบคุมโรคที่เกิดจากโปรโตซัวในระบบทางเดินอาหาร

1. มีการจัดการด้านการเลี้ยงที่ดี เพราะโรคมักเกิดในฝูงสัตว์ที่เลี้ยงรวมกันหนาแน่น และขาดการสุขาภิบาลที่ดี
2. ทำความสะอาดโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ ไม่ให้มีการปนเปื้อนอุจจาระในอาหารและน้ำ เพื่อป้องกันสัตว์กินเชื้อโปรโตซัวระยะติดต่อเข้าไป

การควบคุมโรคที่เกิดจากโปรโตซัวในระบบไหลเวียนโลหิต

1. กำจัดปรสิตภายนอกและแมลงดูดเลือดที่เป็นพาหะของโรค
2. มีการจัดการด้านการเลี้ยงที่ดี เพราะโรคมักเกิดในฝูงสัตว์ที่เลี้ยงรวมกันหนาแน่น และขาดการสุขาภิบาลที่ดี
3. แยกสัตว์ป่วยออกจากฝูง ป้องกันการแพร่กระจายของโรค

พยาธิในไก่ที่สำคัญในวัยระต่าง ๆ